

Gimbernat, 2010 (*), 53, 9-10

EDITORIAL

LÍNIES DE RECERCA: CONSOLIDACIÓ I NOUS ENFOCAMENTS

Aquest primer volum de l'any 2010 recull en bona part les contribucions que s'han presentat en el Congrés d'Història de la Medicina Catalana de Sant Feliu de Guíxols. És el XVIè congrés i mostra com l'activitat en el camp de la història de la nostra medicina s'ha convertit en un fet plenament consolidat, que té el seu ritme, mesura i continuïtat. El ritme el marca l'hàbit d'una reunió cada dos anys. La mesura s'estabilitza cap el voltant de la cinquantena de treballs, amb més o menys variacions; també una continuïtat que, en el moment actual, sembla relativament consolidada. Per això és important l'aixopluc institucional que proporciona la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya, que n'assegura la continuïtat amb una trajectòria que segons com fem els comptes ha entrat ja en el seu quart segle de presència vital, del XVIII quan comença, al XXI en que ja som ara.

Que s'hagi assolit una certa consolidació, ens atreviríem a dir una bona consolidació, no vol pas dir que hàgim de fixar sempre els mateixos punts de vista: cal ampliar, obrir més el camp dels treballs. L'empenta del Congrés de Berga, amb una ponència molt dinàmica sobre la **medicina dels anys de la guerra civil, i la postguerra**, ha eixamplat una línia de recerca que estava potser una mica parada per la prudència, la possible manca de distància suficient, la conflictivitat que podia arribar a ser personal en molts aspectes. Ara el camp està molt més obert, hi ha prou estudiosos, pel que fa a la guerra, la repressió, l'exili, i n'ha derivat una línia molt productiva. És evident que el Congrés del 2008 va recollir una orientació que ja s'havia iniciat, el record històric de la guerra, però en el camp de la medicina, va ser un element important i enriquidor de treball.

Ara el Congrés de Sant Feliu ha marcat la intensificació dels estudis en el camp de la **medicina rural**, que històricament havia estat més aviat oblidada. En els pobles petits, i en les ciutats mitjanes, ha estat molt més important l'exercici de la professió, la valoració dels aspectes humans, que no pas la visió científica, la recollida de l'experiència assistencial en publicacions, ja no diem la recerca. Ara ja sabem que una bona part dels aspectes socials de la medicina es troben en l'estudi de l'activitat assistencial en els pobles, i potser organitzativa en algunes comarques. També aquí s'ha ampliat un camí que, evidentment, ja hi era.

Un tema que s'ha treballat poc, i que voldríem animar pel proper congrés, el XVIIè el 2012, que toca fer-lo a Barcelona, és l'estudi del paper que les **editorials científiques**, en aquest cas mèdiques, han tingut en la difusió dels avenços assistencials i terapèutics.

O sigui valorar el paper de la indústria editorial. Hi ha hagut un temps, en el primer terç dels segle XX, en que una bona part dels nous coneixements ha vingut per la via de les traduccions de textos bàsics, o de monografies, publicats inicialment en llengua francesa, alemanya o anglesa, entre les de més difusió. En altres llocs hem valorat el paper d'algunes revistes com a mecanisme d'entrada de la ciència europea a Catalunya, principalment la Gaceta Mèdica Catalana, amb l'impuls de Rafael Rodríguez Méndez, que va ser fonamental en aquest aspecte entre 1880 i 1920 per posar xifres arrodonides. També altres revistes, de manera clara, i ben anteriors foren La Abeja Médica i El Telégrafo Médico. Però cap havia arribat a la vida llarga de la Gaceta (GMC).

Més tard una part d'aquesta funció ja no la feien les revistes, que sortien amb més freqüència, sinó els llibres, primer els de text, i després **col·leccions de monografies**. Aquí el paper de les editorials especialitzades ha sigut molt important i no s'ha estudiat. Caldria fer una revisió bastant sistemàtica del paper no solament de les grans editorials, per exemple Salvat, Espasa, Marin; també Labor, Científico-Médica, potser una mica més tard, sinó també de les més petites, que no van tenir un catàleg tan extens, però que igualment van ser importants. Aquí ja no posem noms per no oblidar-ne en excés.

Hi ha els diversos aspectes: ben clar el de les empreses editores; però també la tendència a les col·leccions, i el **paper transcendent dels traductors**, que és una vessant que no s'ha analitzat gaire. Aniria bé dedicar algun estudi específic als traductors, tot i sabent que alguna vegada no sempre és el mateix el qui fa la feina més pesada que el qui consta com a traductor o com a revisor. Molts «pesos pesants» de la nostra medicina han fet una tasca inicial, o esporàdica, com a traductors, i després han tingut obra pròpia molt valuosa. Per citar només un exemple posarem el cas de Pere Farreras, primer el pare, Farreras i Sampera, metge i veterinari, traductor i editor. Després el fill, Farreras i Valentí, amb la continuïtat del Domarus.

Una altra línia que creiem s'hauria d'intensificar, i ja s'ha assenyalat més d'una vegada, és **l'estudi de la medicina occitana**. Cal que els metges catalans també coneguin el potencial, en gran part diluït dins de l'atracció de París, que ha tingut la medicina practicada en els territoris occitans i la força de les institucions docents, al seu davant, per raons principalment històriques, la facultat de Montpeller. Aquí mateix, des de l'any 2000, hi tenim una secció que volem fer créixer. Igualment a la revista de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya.

Finalment una nota pels col·laboradors i els congressistes. No n'hi ha pas prou d'anunciar un treball i després llegir la comunicació, o presentar-la en power point o en diapositives. Cal donar el text escrit, en paper i en suport digital. S'ha d'atendre a les normes de publicació, i de manera més precisa a l'extensió, la correcció ortogràfica, i la forma en que es lliura el material gràfic. Un treball que necessiti esmenes i correccions queda gairebé sempre més endarrerit.